

Utviklingsprosjekt:

Kartlegge og optimalisere
bruk av laboratorieanalyser
i Vestre Viken

Nasjonalt topplederprogram

Trude Steinsvik
Sundvollen 03.12.13

Bakgrunn og organisatorisk forankring for prosjektet

Avdeling for medisinsk biokjemi i Vestre Viken er organisert på tvers av geografi og består av laboratoriene ved Kongsberg, Ringerike, Bærum og Drammen sykehus.

I 2012 utførte avdelingen 7.4 millioner analyser.

- Ca 48 % av analysene som gjøres er fra ekstern poliklinikk mens de resterende 52 % er intern aktivitet (inneliggende og intern poliklinikk).
- Siden 2009 har antall analyser i Vestre Viken økt med totalt 23 %, hvorav størst økning har vært på intern aktivitet.

Økt analysemengde gir betydelig merarbeid for bioingeniører ved våre fire seksjoner, og en stor økning i varekostnader. Dette er utfordrende da tildelte budsjetttrammer ikke samsvarer med økt behov for personalressurser og varekostnader.

Tildelt budsjetttramme utgjør ca 70 % av avdelingens inntekter, mens ca 30 % av inntektene kommer fra ekstern poliklinikk. Når det gjelder ekstern poliklinikk er det for øvrig stor konkurranse fra private aktører.

Problemstilling

Ved de fire sykehusene i Vestre Viken er det forskjeller i hvilke analyser og antall analyser som blir tatt per pasientopphold, noe som indikerer ulik praksis blant rekvirentene (Vedlegg 1). En stor økning i antall analyser medfører økt behov for personell ressurser og økte varekostnader. Målsettingen er å tilstrebe mest mulig optimal bruk av avdelingens tilgjengelige ressurser.

Effektmål og resultatmål

Effektmål

Det er besluttet rutiner for samhandling med interne rekvirenter som fremmer ”rett svar til rett pasient til rett tid” med mest mulig optimal bruk av avdelingens ressurser.

Resultatmål

1. Kartlegge rekvireringsmønster og rutiner for samhandling med rekvirenter
2. Etablere rapporteringsparametre som indikatorer for interne rekvireringsrutiner
3. Etablere avdelingsmål for samhandling med rekvirenter som er praktisk gjennomførbare over tid
4. Implementere nye rutiner for samhandling

Analyse og argumentasjon rundt problemstilling

Avdeling for medisinsk biokjemi overordnede mål er "rett svar til rett pasient til rett tid". Utfordringene i forhold til beskrevet problemstilling er å serve pasientene og våre rekvisiter best mulig, men samtidig gjøre en overordnet og helhetlig vurdering av ressursbruk og arbeidsbelastning i avdelingen.

Studier fra andre helseforetak viser betydelig variasjon i relativ rekvisitering av analyser mellom sykehuslaboratoriene (1, 2). Det er systematiske forskjeller i rekvisiteringspraksis mellom intern- og ekstern poliklinikk, mellom små og store sykehus og mellom helseregionene for en del analyser. Stor variasjon i rekvisitering av laboratorieanalyser kan være en indikasjon på at bruken ikke er optimal. Tidligere undersøkelser gjennomført i Vestre Viken indikerer et ikke ubetydelig innsparingspotensial på laboratorieanalyser i størrelsesorden 10–20 % (3). En somatisk avdeling i Vestre Viken har tidligere gjennomført et internt prosjekt hvor de reduserte antall analyser med 20 % (4), noe som ytterligere antyder at dagens rekvisiteringsrutiner kan optimaliseres. Samtidig er det også studier som viser at flere analyser bør rekvisiteres hyppigere.

Ulike funksjoner og pasientpopulasjoner på sykehusene kan forklare noe av variasjonen. Økende bruk av private laboratorier medfører også unødig dobbeltrekvisitering fordi tidligere prøvesvar ikke ligger i pasientens sykehusjournal og nye prøver dermed må tas ved innleggelser.

Land utenom Norge bekrefter at det er stor forskjell i rekvisitering (5, 6, 7) og har iverksatt diverse tiltak for å styre bruken av laboratorietjenester bedre. OUS har igangsatt et prosjekt for etablering av elektronisk rapporteringsverktøy for bedre å styre bruk av laboratorietjenester (8).

Helsedirektoratets rapport "Overdiagnostikk og overbehandling" påpeker stor variasjon i rekvisitering og viser til særlige utfordringer knyttet til rekvisitering av laboratorieprøver og bildediagnostikk (9). Rapporten peker på aktuelle tiltak som forbedret opplæring i diagnostikk av leger under utdanning, og etablering av sentralt fagråd innen laboratorievirksomhet i spesialisthelsetjenesten som kan utarbeide retningslinjer for rekvisitering.

Fremdriftsplan med milepæler

Aktivitet	2013				2014						Ansvarlig	
	sep	okt	nov	des	jan	feb	mar	apr	mai	jun		
1	Kartlegge rekvisiteringsmønster og rutiner for samhandling med rekvisiter											Avdelingssjef
2	Etablere rapporteringsparametre som indikatorer for interne rekvisiteringsrutiner											Avdelingens ledergruppe
3	Etablere avdelingsmål for samhandling med rekvisiter som er praktisk gjennomførbare over tid											Avdelingens ledergruppe
4	Implementere nye rutiner for samhandling										→	Avdelingens ledergruppe

➤ Evaluering i november 2014

Budsjett – nøkkeltall

Kostnader i forbindelse med prosjektet vil være knyttet til tidsbruk for uthenting av statistikk og møtevirksomhet. Det blir ikke øremerket ekstra driftsmidler til implementeringen.

Konklusjoner og anbefalinger

Avdeling for medisinsk biokjemi i Vestre Viken er organisert på tvers av geografi og ønsker å bidra til god pasientbehandling og yte god service til våre rekvirenter. Avdelingens overordnede mål er "rett svar til rett pasient til rett tid". Prosjektet anbefales implementert da det vil bidra til bedre samhandling med våre rekvirenter og optimalisert bruk av avdelingens ressurser.

Referanser

1. Monsen ALB, Gjelsvik R, Kaarbø O et al. Riktigere bruk av laboratorietjenester – medisinske aspekter. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 810-3.
2. Gjelsvik R, Kaarbø O, Haukland HH et al. Riktigere bruk av laboratorietjenester – økonomiske aspekter. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 814-7.
3. Jenum PA, Søberg P, Maal HB et al. Overrekvirering av laboratorietjenester i medisinsk biokjemi. Tidsskr Nor Legeforen 2005; 125: 2509-11.
4. http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nrk_ostafjells/buskerud/4601171.html
5. Larsson A, Palmer M, Hulten G et al. Large differences in laboratory utilisation between hospitals in Sweden. CCLM 2005; 38: 383-9.
6. Mayo Medical Lab Executive Highlights Market Opportunities for Hospital Laboratories Dark Daily . (<http://www.darkdaily.com/mayo-medical-lab-executive-highlights-market-opportunities-for-hospital-laboratories-091610#ixzz2AmfmPWrz>)
7. [http://www.phoenixconsultancy.org/uploads/files/SMART_requesting_in_the_Emergency_Dept-Craig_Webster_\(pdf\).pdf](http://www.phoenixconsultancy.org/uploads/files/SMART_requesting_in_the_Emergency_Dept-Craig_Webster_(pdf).pdf)
8. Eikvar L. Riktig bruk av analyserepertoaret i forhold til klinisk problemstilling. Nasjonalt topplederprogram 2012.
9. Overdiagnostikk og overbehandling. Helsedirektoratet 2013

Vedlegg

- Vedlegg 1 Analyser per pasientopphold
- Vedlegg 2 Interessentanalyse
- Vedlegg 3 Kommunikasjonsplan
- Vedlegg 4 Risikoanalyse